

Sindicaliștii din structurile de forță și cultură, împotriva violenței >>> p.4

PUBLICAȚIE PERIODICĂ A CONFEDERAȚIEI NAȚIONALE A SINDICATELOR DIN MOLDOVA

Liderii sindicali, încadrați într-un proiect de instruire >>> p.5

Actual

Poziția CNSM vizavi de proiectul legii fondurilor pentru sănătate

Liderii sindicali au abordat, la ultima ședință a Comitetului Confederal al CNSM, problema privind finanțarea de către stat a domeniului sănătății, care este în continuare o povară pe spatele angajaților, al populației active. >>> p.3

Statul are multe de făcut pentru cei care au ajuns la odihna binemeritată

CNSM a elaborat și expediat Ministerului Muncii și Protecției Sociale un aviz la proiectul Legii bugetului asigurărilor sociale de stat pentru anul 2023, în care consideră că domeniul dat ar trebui să asigure o previzibilitate pentru persoanele asigurate. >>> p.4

Sfaturile economistului și ale avocatului

 >>> p.6

Interviu

Liliana PALIHOVICI:

„16 zile de activism mi-aș dori să se transforme în o viață de acțiuni împotriva violenței” >>> p.7

Pe 10 decembrie este marcată Ziua Internațională a drepturilor omului.

Sindicatelor urmăresc îmbunătățirea condițiilor de muncă ale lucrătorilor

„Probabil, va fi o problemă mare ca să-i convingem pe angajații cu salarii mici să rămână în țară”

Galina MUNTEANU,
g.munteanu@vocea.md

Începând cu anul 2023, salariul minim pe economie ar putea fi majorat doar cu 500 de lei, adică de la 3500 la 4000 de lei. Proiectul a fost dezbătut, acum câteva zile, în ședința Comisiei naționale pentru consultări și negocieri colective (CNCNC). Reprezentanții sindicatelor au tras, însă, și de această dată un semnal de alarmă, insistând că majorarea este prea mică, pentru a putea face față scumpirilor în lanț. La rândul lor, res-

ponsabili din cadrul Guvernului au recunoscut acest lucru, dar au spus că nu au mai mulți bani, pentru că resursele financiare sunt direcționate spre gestionarea crizelor cu care se confruntă Republica Moldova.

„Dacă, în termeni nominali, avem o creștere a salariului mediu cu 13,8 la sută, apoi, după termenii reali și pornind de la inflație, va fi o diminuare a capacității de cumpărare a salariilor. În combinație cu faptul că în politica bugetar-fiscală pentru anul viitor nu se preconizează ca să fie indexate scutițiile personale ale salariaților, care era un mecanism

foarte bun anterior pentru a menține veniturile celor care muncesc, probabil, va fi cam problematic, pentru anul viitor, ca lucrătorii să rămână să activeze la noi în țară, acasă”, a declarat, în cadrul ședinței, Sergiu Sainciuc, vicepreședinte al CNSM.

Cu alte cuvinte, sindicaliștii sunt de părere că majorarea salariului minim pe economie cu doar 500 de lei este mult prea mică în raport cu prețurile de la ziua de astăzi, mai ales că rata inflației a depășit 30 procente. În opinia lor, salariul minim ar trebui să fie de cel puțin

5000 de lei. Autoritățile centrale recunosc, însă, că nu au mai mulți bani.

„Eu sunt de acord că această sumă de patru mii de lei nu răspunde așteptărilor sociale. Pentru ca să avem un fond de salarizare mai mare, nu trebuie să creștem scutițiile, pentru ca să putem să majorăm salariile. În acest caz, îi favorizăm pe cei de la bază. Ar fi bine să vedem și soluția cu care va veni Ministerul Finanțelor pentru creșterea salariilor, în acest an”, a menționat Marcel Spataru, ministrul Muncii și Protecției Sociale. >>> p.2

2023 START ABONARE!

DRAGI CITITORII!

Sperăm foarte mult să rămânem împreună și în 2023, fiindcă doar astfel putem face o publicație de calitate.

Abonament: 1 lună - 25,80 lei; 3 luni - 77,40 lei; 12 luni - 283,80 lei.

Est - Nord

Dezbateri

Sindicatul urmăresc îmbunătățirea condițiilor de muncă ale lucrătorilor

(Urmare din pag. 1)

Constrângerile bugetare sunt mai mari

„Veniturile la buget sunt mai mici. Constrângerile bugetare sunt mai mari decât au fost la începutul acestui an. Ne așteptăm, la începutul anului viitor, ca ele să fie și mai drastice. Noi încercăm, cu sprijinul partenerilor externi, să acoperim acele necesități pe care le avem pe toate programele de cheltuieli. Fără o sursă de finanțare din exterior, plus sursele proprii, noi nu vom putea face față necesităților, să asigurăm finanțarea pentru anul 2023”, a relevat, în cadrul ședinței, ministrul Finanțelor, Dumitru Budianschi.

CMSM nu a susținut din start acest proiect de decizie cu privire la modificarea punctului 1 din Hotărârea Guvernului nr. 670/2022, care prevede stabilirea pentru anul viitor a unui salariu minim de 4.000 de lei. Discuțiile au început încă în vara anului curent. Un aviz în acest sens a fost expediat recent și pe adresa Ministerului Muncii și Protecției Sociale și Cancelariei de Stat. De altfel, acest subiect a fost discutat și în ședința extraordinară a CNCNC, unde membrii Comisiei au examinat proiectul Legii privind modificarea unor acte normative (politica fiscală și vamală pentru anul 2023), al Legii bugetului de stat pentru anul 2023, Legii bugetului asigurărilor sociale de stat pentru anul 2023, Legii fondurilor asigurării obligatorii de asistență medicală pentru anul 2023, prezentate de Dumitru Budianschi, ministrul Finanțelor.

În cadrul ședinței, referindu-se la stabilirea, de la 1 ianuarie 2023, a salariului minim pe țară în mărime de 4000 de lei, președintele Confederației Naționale a

Sindicatelor din Moldova, Igor Zubcu, și-a exprimat regretul că solicitările sindicatelor nu se iau în calcul.

”**Am constatat că noi nu avem un dialog social eficient, fiindcă mai departe de un schimb de informații nu am ajuns niciodată**

„Scopul nostru nu este să punem guvernarea într-o situație proastă, dar să îmbunătățim condițiile de muncă și de trai ale lucrătorilor. Am analizat cam ce s-a întâmplat într-un an de zile și am constatat că noi nu avem un dialog social eficient, fiindcă mai departe de un schimb de

informații nu am ajuns niciodată. Noi nu am ajuns la consultări, la negocieri, așa cum se numește comisia noastră. Am venit cu o inițiativă de stabilire a unui salariu minim pentru anul viitor, judicios, care va permite și stabilirea unei pensii mai bune, suport pentru business, ieșirea din criză a salariaților. Cu regret, constatăm că nu se ține cont de nici o solicitare a noastră. Noi nu am ieșit la acțiuni de proteste pentru a nu destabiliza situația care este așa cum este acum în țară, dar asta nu înseamnă că atmosfera în rândul oamenilor muncii este una pozitivă și progresistă. Da, înțelegem că se vorbește de război și de crize, dar dacă contribuabilii vor spune nu contribuției, tot din cauza războiului, a crizei, atunci ce se va întâmpla?”, a menționat în cadrul ședinței Igor Zubcu.

În context, ministrul Finanțelor, Dumitru Budianschi, a spus că solicitarea CNSM cu

privire la creșterea salariului minim va fi examinată în anul viitor.

De asemenea, liderii sindicali din administrația publică, învățământ, agricultură și construcții s-au pronunțat pe marginea necesității de a se înlătura inechitățile care încă mai există în sistemul de salarizare în sfera bugetară, pentru acordarea garanțiilor sociale, protecția drepturilor și a intereselor membrilor de sindicat.

CNSM a propus o serie de amendamente la unele legi

Cât privește proiectele de legi discutate în ședința CNCNC, este vorba de Legea privind modificarea unor acte normative (politica fiscală și vamală pentru anul 2023), a Legii bugetului de stat pentru anul 2023, Legii bugetului asigurărilor sociale de stat pentru anul 2023, Legii fondurilor asigurării obligatorii de asistență medicală pe anul 2023, la care CNSM a venit cu amendamentele proprii.

După avizul Guvernului, cele patru proiecte de lege, discutate de membrii CNCNC vor fi remise Parlamentului spre examinare și aprobare.

Comisia națională pentru consultări și negocieri colective este un organ tripartit autonom de interes public al parteneriatului social, care se constituie pentru soluționarea problemelor ce țin de domeniul muncii și al problemelor social-economice, pentru dezvoltarea parteneriatului social la nivel național. Aceasta are un rol consultativ în elaborarea strategiilor și politicilor social-economice, în aplanarea situațiilor de conflict la nivel național dintre partenerii sociali.

Salariul minim

Se impune o mai bună eficiență pentru protecția lucrătorilor vulnerabili

Republica Moldova se confruntă cu crize multiple. Cumulate, efectele post-pandemiei Covid-19, criza energetică și războiul din Ucraina exercită un impact economic nemaipomenit și de durată. Crizele afectează pe fiecare cetățean în parte, însă grupurile vulnerabile le resimt cel mai mult, în special, cele cu venituri mici, care fac față cu greu costurilor vieții.

În anul 2022, rata inflației în Republica Moldova a înregistrat o creștere cu aproape 35 la sută, afectând substanțial salariile reale. Riscul sporit de sărăcie, erodarea veniturilor și deprecierea calității vieții rămân iminente. Salariul este cea mai importantă sursă de venit pentru majoritatea gospodăriilor. Pentru foarte mulți cetățeni, salariul este singura sursă de existență. Doar un salariu adecvat poate să garanteze angajaților un nivel de trai decent și să reducă sărăcia.

În anul curent, Guvernul a adoptat noi

reglementări cu privire la unificarea salariului minim pe economie și a majorat cuantumul acestuia până la 3500 de lei, iar din 1 ianuarie 2023, acesta va fi de 4000 de lei.

Recent, un raport privind mecanismele noi de stabilire a salariului minim a fost consultat cu membrii Comisiei naționale pentru consultări și negocieri colective (CNCNC). La eveniment au participat președintele Confederației Naționale a Sindicatelor din Moldova, Igor Zubcu, precum și unii președinți ai centrelor sindicale național-ramurale. Studiul propune un șir de recomandări care, odată aplicate, vor restabili rolul social și de protecție al salariului minim, vor stabili echitatea în sistem, vor reduce discrepanța salarială dintre bărbați și femei, vor permite ajustarea nivelului salariului la nevoile angajaților și familiilor acestora.

De asemenea, studiul propune o nouă procedură de stabilire a salariului minim și consolidarea capacității tehnice a CNCNC

pentru aplicarea acesteia. Documentul analizează impactul salariului minim național asupra grilelor de salarizare din sectorul public și sugerează introducerea unui salariu minim național care să fie deconectat de salariile generale în sectorul bugetar. Se propune și un cadru de suport pentru elaborarea grilelor salariale sectoriale aliate

la calificările din sector. Studiul acordă o mare importanță și dialogului social, negocierilor colective, precum și capacității de negociere a partenerilor sociali în procesul ajustărilor salariale. Documentul a fost elaborat de Organizația Internațională a Muncii (OIM).

Galina MUNTEANU

3 ACTIVITATEA SINDICALĂ

Atitudine

Poziția CNSM vizavi de proiectul legii fondurilor pentru sănătate, tranșantă

Liderii sindicali au abordat, la ultima ședință a Comitetului Confederal al CNSM, și problema privind finanțarea de către stat a domeniului sănătății, acesta rămânând în continuare o povară pe spatele angajaților, al populației active.

În context, CNSM a elaborat un aviz la proiectul legii fondurilor asigurării obligatorii de asistență medicală pe anul 2023, în care își expune poziția asupra acestei probleme vitale, ce ține de sănătatea populației, adresându-l Ministerului Sănătății și Companiei Naționale de Asigurări în Medicină.

Astfel, sindicatele propun majorarea transferurilor de la bugetul de stat pentru asigurarea persoanelor neangajate prevăzute la art. 4, alin. (4) al Legii cu privire la asigurarea obligatorie de asistență medicală nr. 1585/1998, pentru care Guvernul are calitatea de asigurat, pornind de la numărul persoanelor neangajate pentru care Guvernul are calitatea de asigurator (la data de 31 decembrie a anului precedent anului de gestiune) și prima de asigurare obligatorie de asistență medicală, calculată în sumă fixă pentru anul 2023 în mărime de 12636 de lei.

Conform Raportului de executare a Fondurilor asigurării obligatorii de asistență medicală pentru anul 2021, ponderea veniturilor din primele de AOAM în totalul veniturilor a constituit 48,7%, iar cea a transferurilor de la bugetul de stat pentru ca-

tegoriile de persoane asigurate de Guvern - 49,3%. Totodată, potrivit datelor deținute de CNAM, la finele anului 2021, numărul persoanelor asigurate angajate se cifrează la 874.950 de persoane, ceea ce constituie doar 34,4% din numărul persoanelor asigurate în sistemul AOAM, se arată în documentul semnat de președintele CNSM, Igor Zubcu.

Prin urmare, există o disproporție între numărul persoanelor angajate asigurate și veniturile aferente primelor anuale achitate de aceștia, și numărul persoanelor asigurate de Guvern și transferurile de la bugetul de stat pentru asigurarea medicală a acestora. Cu atât mai mult cu cât ponderea majoritară din aceste categorii de persoane este constituită din acele categorii de persoane care au nevoie cel mai des de asistență medicală (copiii, pensionarii, gravidele și persoanele cu dizabilități).

„În acest context, considerăm necesară modificarea art. 9 din Legea nr. 1593/2002

cu privire la mărimea, modul și termenele de achitare a primelor de asigurare obligatorie de asistență medicală prin substituirea sintagmei „reprezentând suma aprobată a transferurilor din bugetul de stat în fondurile asigurărilor obligatorii de asistență medicală pentru anul precedent, indexată cu indicele prețurilor de consum pentru anul precedent” cu sintagma „reprezentând suma rezultată din numărul persoanelor neangajate pentru care Guvernul are calitatea de asigurator (la data de 31 decembrie a anului precedent anului de gestiune) și prima de asigurare obligatorie de asistență medicală calculată în sumă fixă”, se subliniază în Avizul CNSM.

Totodată, sindicatele propun stabilirea reducerilor prevăzute la alin. (3) - (6) ale art.4 din proiectul de lege, în procente față de prima de asigurare obligatorie de asistență medicală calculată în sumă fixă, stabilită pentru anul 2023 în mărime de 12636 de lei, pentru achitarea anticipată a

primei medicale în sumă fixă, așa cum era prevăzut în legile anuale ale fondurilor din anii precedenți, pornind de la faptul că, conform notei informative la proiect, 97,2% dintre asigurați vor achita prima în sumă fixă beneficiind de reduceri până la data de 31 martie 2023.

„Atragem atenția asupra necesității respectării prevederilor pct. 9 al Regulamentului cu privire la modul de constituire și administrare a fondurilor asigurării obligatorii de asistență medicală, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 594/2002. Fondul măsurilor de profilaxie este stabilit în mărime de 1% din veniturile încasate la contul unic al Companiei pe parcursul anului, exceptând sumele cu destinație specială. Astfel, suma alocată fondului măsurilor de profilaxie urmează a fi revizuită”, se mai menționează în document.

În altă ordine de idei, CNSM propune introducerea finanțării din fondul măsurilor de profilaxie a cheltuielilor pentru procurarea biletelor de tratament balneosanatoriale în mărime de 50 mln. de lei pentru anul 2023.

„Solicităm repetat examinarea posibilității personalizării unei părți din prima de asigurare obligatorie de asistență medicală, astfel încât persoana asigurată să dispună de dreptul de utilizare a sumelor acumulate într-un cont personal pentru achitarea serviciilor medicale și farmaceutice, atât în cadrul instituțiilor medicale publice, cât și private”, relevă documentul semnat de Igor Zubcu, președintele CNSM.

Cor. VP

Sănătate

Prețul poliței de asigurare medicală, triplat, dacă nu va fi procurată până pe 31 martie 2023

Persoanele fără asigurare medicală și cei care nu își vor cumpăra una până în luna martie, vor plăti un preț de trei ori mai mare în 2023. În acest fel autoritățile își propun să disciplineze cetățenii. Pentru cei care vor procura polița în primele trei luni ale anului, asigurarea medicală va costa la fel ca și în 2022, adică 4056 de lei.

„S-a decis ca, în 2023, prima de asigurare medicală obligatorie în formă procentuală din salariu și din alte recompense care se reține de la persoanele angajate nu se modifică și va fi păstrată la nivel de 9%. Totodată, conform legislației, rămân asigurate integral de către Guvern primele pentru mai multe categorii de persoane: persoanele cu dizabilități, pensionarii, copiii, elevii, studenții, șomerii, persoanele care primesc ajutor social, gravidele etc. Astfel, Guvernul a alocat în bugetul de stat pentru 2023 peste 6,8 miliarde de lei destinate asigurării primei pentru circa 1,6 milioane de persoane”, a

anunțat Ion Dodon, director general al Companiei Naționale de Asigurări în Medicină (CNAM).

Precizările CNAM

Același preț pentru polița de asigurare medicală ca și în anul curent vor plăti fondatorii de întreprinderi individuale, persoanele care arendează terenuri și cei care le dau în arendă, dar și alte categorii de cetățeni care nu sunt angajați și nu sunt asigurați medical. Pe aceștia, asigurarea medicală îi va costa 2028 de lei. Iar notarii, avocații, executorii judecătorești, experții judiciari, traducătorii, persoanele care desfășoară activități independente, care au primit licență sau permis de desfășurare a activităților oficiale, medici de familie în cabinet privat și alți cetățeni care și-au cumpărat anul trecut polița de asigurare medicală cu 4056 de lei, vor putea plăti aceeași sumă, dar numai dacă o cumpără până la 31 martie 2023. În caz contrar, vor trebui să achite o sumă de aproape trei ori mai mare.

Conform estimărilor CNAM, 97,2% din numărul total al persoanelor obligate să achite prima în sumă fixă își respectă obligația și au achitat-o în termenul legal, până la 31.03.2022. Acestea vor achita astfel prima cu facilități, cuantumul ei rămânând neschimbat și variind de la 1014 lei până la 4056 lei, în funcție de categoria din care face parte persoana. Potrivit directorului CNAM, există un fenomen de evaziune la plata poliței medicale, de aceea, se așteaptă ca acesta să fie descurajat prin obligarea persoanelor de a plăti prețul integral al poliței, dacă nu se încadrează în termenul acordat de CNAM.

Opinia sindicatelor

Prezent la conferința de la CNAM, Igor Zubcu, președintele Confederației Naționale a Sindicatelor din Moldova (CNSM), a menționat că sindicatele susțin aceste decizii, mai ales că toate facilitățile care au fost incluse până acum în sistem sunt păstrate.

„Având în vedere situația în care suntem, noi cu toții ne-am propus să construim o lume nouă post-pandemică, să avem și un sistem de sănătate sustenabil. Prima de asigurare în formă procentuală nu a crescut, deci, salariații pe care îi reprezentăm noi nu au de suferit din acest punct de vedere. Noi, mișcarea sindicală, mereu am insistat pe respectarea legii. Din anul 2014 și până astăzi, practic, a fost înghețată polița de asigurare medicală în mărime fixă. Am insistat ca în fiecare an această poliță să fie plătită și de către persoanele care nu sunt angajate în câmpul muncii, la fel ca și salariații, fiindcă aceștia

din urmă nu pot suporta povara pecuniară care cade pe umerii lor, prea grea. Considerăm că pasul făcut de conducerea CNAM, inclusiv la inițiativa mișcării sindicale, este unul greu și anevoios, dar judicios și corect. Aceștia are drept obiectiv restabilirea echității sociale în domeniul asigurărilor de asistență medicală, astfel încât persoanele care nu sunt angajate în câmpul muncii să achite aceeași sumă ca și salariații angajați în câmpul muncii. Noi susținem această decizie, mai ales că toate facilitățile care au fost până acum sunt menținute în sistem”, a conchis Igor Zubcu.

Galina MUNTEANU

» ACTIVITATEA SINDICALĂ 4

Bătrânețe, haine grele

Statul are multe de făcut pentru cei care au ajuns la odihna binemeritată

CNSM a elaborat și expedit Ministerului Muncii și Protecției Sociale un aviz la proiectul Legii bugetului asigurărilor sociale de stat pentru anul 2023, care a parvenit repetat spre examinare, în care consideră că domeniul asigurărilor sociale de stat, cadrul legal al acestuia ar trebui să asigure o previzibilitate pentru persoanele asigurate cu privire la prestațiile acordate acestora, mai cu seamă a mecanismului de indexare a pensiilor prevăzut la art. 13 din Legea nr. 156/1998 privind sistemul public de pensii.

„Reamintim că, pe parcursul ultimilor ani, mecanismul de indexare a pensiilor a fost revizuit de mai multe ori. În acest context, considerăm oportun ca pentru asigurarea unei planificări a bugetului asigurărilor sociale de stat și a încrederii persoanelor asigurate în sistemul public de asigurări sociale, formula utilizată pentru indexare trebuie să fie bine argumentată, echitabilă și previzibilă pe termen lung, pentru a menține puterea de cumpărare a pensiilor achitate beneficiarilor, iar legile anuale să fie elaborate în strictă corespundere cu prevederile legale”, se arată în documentul CNSM.

Autorii Avizului consideră că la art. 13 din proiectul de lege este necesară majorarea ajutorului de deces și stabilirea acestuia în mărime de 5000 de lei pentru corelarea cu cheltuielile minime pe care le suportă membrii familiei în legătură cu decesul persoanei, mai cu seamă că cuantumul acestuia nu a fost modificat din anul 2013.

Totodată, ei mai consideră oportună, în contextul situației social-economice

din țară și al reducerii puterii de cumpărare, examinarea posibilității de a indexa la rata inflației indemnizațiile lunare pentru creșterea copilului pentru persoanele asigurate și planificarea în acest sens a resurselor financiare în bugetul asigurărilor sociale în anul 2023.

„Dat fiind faptul că, pe parcursul anului 2020-2021, urmare a restricțiilor adoptate în vederea prevenirii răspândirii Covid-19, nu au fost valorificate mijloacele financiare destinate organizării odihnei de vară a copiilor și adolescenților, solicităm alocarea mijloacelor financiare pentru anul 2023 de la bugetul de stat în mărime de 27 mln. de lei, față de 9 mln. de lei, pentru odihna de vară a copiilor și adolescenților în vederea majorării numărului de beneficiari care se vor bucura de acest drept. Mai mult decât atât, dacă, în anul 2019, din suma alocată au fost procurate 4945 de bilete pentru odihna de vară a copiilor și adolescenților, în anul 2022 au fost procurate din aceeași sumă doar 3175 de bilete. Prin urmare, în cazul menținerii în anul 2023 a sumei de

9 mln. de lei pentru organizarea odihnei de vară, numărul de bilete procurate va fi semnificativ mai mic”, se menționează în document.

La Subprogramul „Protecția socială a unor categorii de cetățeni”, sindicatele insistă asupra alocării mijloacelor financiare pentru tratamentul balneosanatorial a persoanelor asigurate pentru anul 2023 în mărime de 65 mln. de lei, în loc de 30 mln. de lei prevăzute în proiectul Legii bugetului asigurărilor sociale de stat pentru anul 2023, rezultate din suma planificată în anii 2020-2021, dar nevalorificate în totalitate în legătură cu restricțiile anti-Covid-19.

„Atragem atenția că, pe parcursul ultimilor ani, urmare a majorării prețului biletelor de tratament și menținerii aceleiași

sume alocate din buget pentru tratamentul balneosanatorial al salariaților, numărul biletelor procurate s-a redus semnificativ de la 5751 în anul 2019, la 3965 de bilete în anul 2022. Totodată, subliniem faptul că pentru tratamentul balneosanatorial al veteranelor, precum și al cetățenilor care au avut de suferit de pe urma catastrofei de la Cernobil, conform Legii nr. 909/1992, în proiectul legii bugetului asigurărilor sociale de stat pentru anul 2023 este planificată suma de 71,3 mln. de lei, ceea ce este discriminatoriu față de asigurați, care, prin plata contribuțiilor, a primelor medicale și impozitului pe venit aferente salariilor, contribuie la crearea veniturilor bugetului public național”, se subliniază în Aviz.

Cor. VP

Masa rotundă

Sindicaliștii din structurile de forță și din cultură, împotriva violenței

În contextul campaniei „16 zile de activism împotriva violenței în bază de gen” lansate de Organizația Naționale Unite, pe 7 decembrie, două centre sindicale național-ramurale – Federația „Sindlex” și Federația Sindicatelor Lucrătorilor din Cultură, inclusiv organizațiile de Femei și Tineret din cadrul acestora, au organizat mese rotunde pentru a sensibiliza publicul cu privire la fenomenul violenței față de femei ca fiind cea mai răspândită încălcare a drepturilor omului la nivel mondial.

La activitățile menționate a participat Lilia Franț, vicepreședintă a

CNSM, iar Liuba Rotaru, președinta Comisiei de Femei a CNSM, a fost prezentă la activitatea organizată de Federația „Sindlex”. Sindicalistele au menționat eforturile mișcării sindicale îndreptate spre asigurarea egalității de șanse, prevenirea și combaterea fenomenului violenței în bază de gen, subliniind în acest sens importanța unirii eforturilor organizațiilor sindicale de femei și tineret din cele două federații.

Amintim că pe parcursul anului, în repetate rânduri, femeile sindicaleste au pledat pentru ratificarea Convenției OIM nr. 190 privind eliminarea violenței și a hărțuirii la locul de muncă, revizu-

irea Convenției Consiliului Europei pentru prevenirea și combaterea violenței împotriva femeilor și a violenței domestice, cunoscută sub numele de Convenția de la Istanbul, ratificată de Republica Moldova la 1 mai 2022.

Conform studiului „Evaluarea răspunsului sistemului de justiție penală la cazurile de violență în familie”, elaborat în cadrul unui proiect implementat de PNUD Moldova, în anul 2020, autoritățile Republicii Moldova au fost sesizate în 12970 de cazuri de violență în familie, cu peste 1100 de cazuri mai multe decât în anul 2019 și cu aproape 2000 de cazuri mai multe decât în anul 2018.

Inițiativă legislativă

Cadrele medicale tinere ar putea primi indemnizația unică într-o singură tranșă

Ala Nemerenco, ministrul Sănătății, a anunțat, într-o postare pe rețelele de socializare, că a trimis, miercuri, în Parlament, proiectul de inițiativă de modificare a legislației pentru ca tinerii absolvenți medici și asistenți medicali angajați în instituții medico-sanitare publice raionale, din sate sau comune, să primească indemnizațiile unice într-o singură tranșă.

Astfel, începând cu anul viitor, după șase luni de activitate, medicilor și farmaciștilor le-ar putea fi achitată integral într-o singură plată indemnizația de 120 de mii de lei, iar asistenților medicali, moașelor, asistenților farmaciști, tehnicienilor dentari, asistenților medicali în diagnostic de laborator – 96 de mii de lei. Anterior, indemnizația se plătea în trei tranșe - în fiecare an câte una, care nu sunt motivante, deoarece nu le acoperă cheltuielile de deplasare, cazare și alte necesități.

„Anul acesta au mers să lucreze la Spitalul Raional Hâncești șase tineri medici – un neurolog, un chirurg, un obstetrician, un pediatru și doi internști. Ei sunt pentru mine cei mai mari eroi și patrioți și o să merg acolo în curând să mă asigur că totul e bine.

Să ne iubim țara. E puținul ce-i putem oferi. Ea ne oferă în schimb absolut totul. Aici e casa noastră. Și cel mai bine e când ești acasă, cu ai tăi”, a punctat Ala Nemerenco.

Aurel Popovici, președintele Federației „Sănătatea”, a făcut în repetate rânduri demersuri în susținerea cadrelor medicale tinere, declarând că este necesar ca suma indemnizației unice să fie majorată, iar medicilor, mai ales celor din mediul rural, trebuie să li se creeze condiții decente de muncă, fiindcă în actuala situație mulți specialiști buni pleacă din sistem sau în străinătate, unde salariile sunt incomparabile cu cele de la noi.

Natalia HADĂRCĂ

5 ACTIVITATEA SINDICALĂ

Seminar

Liderii sindicali din raionul Cimișlia, încadrați într-un proiect de instruire

Confederația Națională a Sindicatelor din Moldova (CNSM) continuă procesul de instruire a liderilor sindicali din teritoriu. Pe 1 decembrie, peste 40 de lideri sindicali din raionul Cimișlia și-au consolidat capacitățile de reprezentare a salariaților, inclusiv prin familiarizarea cu modificările de ultimă oră operate la legislația muncii.

Ana Moldovanu, consilier superior în Departamentul protecție social-economică al CNSM, și Irina Ciudin, consilier superior în Departamentul juridic al CNSM, specialiști ai Confederației, au adus la cunoștința sindicaliștilor din raion modificările recente ale legislației în domeniul protecției social-economice, precum și completările operate în Codul muncii.

Participanții la seminar au avut posibilitatea să adreseze întrebări și să afle răspunsuri de la specialiștii CNSM cu privire

la protecția socială, poziția CNSM vizând necesitatea majorării salariilor, inechitățile care încă mai există în sistemul de salarizare, acordarea compensațiilor pentru sezonul rece al anului, sistemul de asigurări sociale, protejarea salariaților împotriva

unor abuzuri, realizările Confederației din ultima perioadă.

În contextul crizelor multiple cu care se confruntă societatea și al necesității de a consolida capacitățile liderilor sindicali din teritoriu, Alexandra Șevcenca, repre-

zentanta CNSM în raionul Cimișlia, a menționat că activitatea respectivă a fost utilă pentru activiștii sindicali, iar cunoștințele acumulate vor contribui la o mai bună înțelegere a modificărilor ce țin de protecția social-economică a salariaților și ale legislației muncii.

”Participanții la seminar au avut posibilitatea să adreseze întrebări și să afle răspunsuri de la specialiștii CNSM

Precizăm că seminarul respectiv face parte din activitatea organizată de CNSM cu suportul Fundației „Friedrich Ebert Stiftung” în cadrul proiectului „Parteneriat viabil, parteneri competenți la nivel teritorial”. Activități similare au fost organizate în raionale Briceni, Edineț, Basarabeasca, Cahul, Șoldănești, Ștefan Vodă și Glodeni.

sindicat.md

Reuniune internațională

Securitatea și sănătatea în muncă, discutată de experți în Muntenegru

Experți din domeniul sănătății și securității în muncă din regiunea țărilor Europei de Sud-Est s-au întrunit, recent, în Muntenegru, la un seminar cu genericul „Securitatea și sănătatea în muncă – drept fundamental al muncii”. Din partea Confederației Naționale a Sindicatelor din Moldova a participat, la reuniunea respectivă, Sergiu Iurcu, șef-adjunct al Departamentului protecție social-economică al CNSM.

La acest eveniment notoriu, participanții au discutat despre stabilirea dreptului la securitate și sănătate în muncă – un drept fundamental, cadrul normativ al Organizației Internaționale a Muncii (OIM) din domeniul și aplicarea acestuia, precum și despre rolul sindicatelor în promovarea convențiilor OIM.

De asemenea, a fost prezenta-

tă o informație despre campania Confederației Europene a Sindicatelor (ETUC) „Zero decese la locul de muncă”, fiind îndemnați toți specialiștii să se includă în promovarea acesteia prin acțiuni concrete.

Un alt panel a vizat impactul asupra securității și sănătății în muncă a schimbărilor lumii muncii, precum: schimbările ce au loc în relațiile de muncă, digitalizarea, munca la distanță, liberalizarea relațiilor de muncă, noile forme de angajare ș. a.

Participanții la seminar și-au împărtășit experiența în ceea ce privește situația din domeniul securității și sănătății în muncă din fiecare țară și s-au pronunțat în favoarea elaborării unor planuri de acțiuni naționale în domeniu, precum și au relevat rolul sindicatelor în implementarea lor, subliniind că există posibilități de a-l spori.

Sergiu Iurcu a prezentat o informație despre activitatea Inspectoratului Muncii al Sindicatelor, subliniind faptul că în Republica Moldova se realizează în prezent o reformă în domeniul inspecției de stat a muncii. El a constatat că, din păcate, nu s-au înregistrat progrese în crearea cadrului legal național pentru implementarea Convenției OIM nr. 161 privind serviciile de sănătate ocupațională, precum și faptul că încă nu este asigurată în totalitate respectarea Convențiilor OIM nr. 81 și 129 în partea ce ține de controalele realizate de Inspectoratul de Stat al Muncii.

Cor. VP

De la inimă la inimă

Noi ajutoare umanitare pentru refugiații ucraineni

Aghasi Mammadli, coordonatorul regional al Organizației Internaționale „Blue Crescent”, în coordonare cu Federația Sindicatelor Lucrătorilor din Industria Constructoare de Automobile și Mașini Agricole și cu Stațiunea balneară „Bucuria-Sind”, a organizat, recent, un nou lot de alimente și produse de igienă pentru refugiații ucraineni cazați la sanatoriul „Bucuria-Sind” din Vadul lui Vodă.

Luni, 5 decembrie, Aghasi Mammadli a avut o întrevedere cu Boris Babici, președintele Federației Sindicatelor Lucrătorilor din Industria Constructoare de Automobile și Mașini Agricole, în timpul căreia s-a făcut un schimb de opinii și de informații despre situația refugiaților din Ucraina și despre măsurile luate de sindicate pentru acordarea în continuare a ajutorului umanitar acestora.

S-a convenit că în timpul apropiat la sanatoriu va sosi un lot de lenjerie de pat expedit cu sprijinul Organizației Internaționale „Blue Crescent”.

Spiritul frățesc se manifestă, precum se știe, mai ales în vremuri de restriște. Sindicatele vor continua să-i ajute pe refugiați, cu speranța că războiul se va sfârși cât de curând și viața normală își va relua cursul.

BORIS BABICI, președintele Federației Sindicatelor Lucrătorilor din Industria Constructoare de Automobile și Mașini Agricole

»CONSULTAȚII

Economistul

Păturile vulnerabile și compensațiile la energia electrică

Cum se atribuie categoria de vulnerabilitate energetică și cine poate beneficia de compensații?

Cristina Timbur, Ungheni

Ana MOLDOVANU, consilier superior în Departamentul protecție social-economică al CNSM

(Continuare din nr. 41)

Conform Hotărârii Guvernului nr. 813 din 23.11.2022 pentru modificarea Regulamentului cu privire la atribuirea categoriilor de vulnerabilitate energetică și modul de stabilire și plată a compensațiilor pentru achitarea facturilor la energie, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr.704/2022, atribuirea categoriilor de vulnerabilitate energetică în conformitate cu procedurile prevăzute în prezenta secțiune se face lunar, până la data de 15 a lunii următoare celei de gestiune, în baza datelor disponibile în SIVE la data de 25 a fiecărei luni.

Pentru luna noiembrie 2022, locurilor de consum care nu au fost înregistrate de solicitanți în Sistemul informațional de vulnerabilitate energetică (SIVE) li se atribuie categoria de vulnerabilitate energetică medie. Începând cu luna decembrie 2022, pentru locurile de consum neînregistrate în SIVE se atribuie categoria de vulnerabilitate energetică scăzută.

Studiu de caz

Să presupunem că venitul familiei constă din salariul soțului și pensia soției: 10000 de lei - salariul solicitantului și 3000 de lei - pensia soției. Total, **13000 de lei**.

Calcularea cheltuielilor solicitantului: $3326,4 - (745,9 \times 124,69\%) = 2733 \text{ de lei}$

• 3326,4 - cheltuielile de consum pentru trimestrul IV al anului precedent (Biroul Național de Statistică);

• 475,9 - cheltuielilor pentru locuință, apă, electricitate și gaze (BNS);

• 124,69% - rata creșterii prețurilor de consum în luna septembrie a anului în curs față de luna decembrie a anului precedent (BNS).

$2733 \times 70\% = 1913,10$ (soție solicitantului)

Total cheltuielile gospodăriei: $2733 + 1913,10 = 4646,10 \text{ lei}$

13000 - 4646,10 - 0 = 8383,90 lei (din venituri se exclud cheltuielile).

Să presupunem că costul energiei în cazul exemplului nostru = **6000 de lei**.

$R = 6000 : 8383,90 = 72\%$ (gospodăriei date li se atribuie categoria de vulnerabilitate energetică ridicată).

Hotărârea Guvernului nr. 814 din 23.11.2022 cu privire la aprobarea volumului compensat și a prețurilor/tarifelor pentru consumatorii casnici în funcție de categoria de vulnerabilitate energetică pentru perioada noiembrie 2022 - martie 2023 prevede:

Volumul maxim compensat pentru consumatorii casnici de gaze naturale - 180 metri cubi/lună/loc de consum.

Prețul pentru consumatorii casnici de gaze naturale, în funcție de categoria de vulnerabilitate energetică, în limita plafonului prevăzut, se stabilește după cum urmează: categoria de vulnerabilitate energetică foarte ridicată - 12 lei/metru cub; ridicată 14 lei/metru cub; medie 17 lei/metru cub; scăzută 24 lei/metru cub și fără vulnerabilitate - preț reglementat.

Volumul maxim compensat pentru consumatorii casnici de energie termică racordată la rețelele distribuitorilor de energie termică în sistem centralizat de alimentare cu energie termică se stabilește la 1,3 Gcal/lună/loc de consum.

Tariful pentru consumatorii casnici de energie termică în funcție de categoria de vulnerabilitate energetică se stabilește după cum urmează: categoria de vulnerabilitate energetică foarte ridicată - 1450 de lei/Gcal; ridicată - 1700 de lei/Gcal; medie - 1950 de lei/Gcal; scăzută - 2500 de lei/Gcal și fără vulnerabilitate - tarif reglementat.

Volumul maxim compensat pentru consumatorii casnici de energie electrică - 75 kWh/lună/loc de consum.

Prețul compensat pentru consumatorii casnici de electricitate în

baza categoriei de vulnerabilitate energetică se stabilește în funcție de valoarea prețului reglementat al energiei electrice pentru consumatorii casnici după cum urmează:

Prețul reglementat la energia electrică până la 5,00 lei/kWh:

Pentru categoria de vulnerabilitate energetică foarte ridicată - 3,3 lei/kWh; ridicată - 3,7 lei/kWh; medie - preț reglementat; scăzută - preț reglementat; fără vulnerabilitate - preț reglementat.

Prețul reglementat la energia electrică între 5,01 lei/kWh - 6,00 lei/kWh:

Pentru categoria de vulnerabilitate energetică foarte ridicată - 3,7 lei/kWh; ridicată - 4,2 lei/kWh; medie - preț reglementat; scăzută - preț reglementat; fără vulnerabilitate - preț reglementat.

Prețul reglementat la energia electrică între 6,01 lei/kWh - 7,00 lei/kWh: pentru categoria de vulnerabilitate energetică foarte ridicată - 4,2 lei/kWh; ridicată - 4,7 lei/kWh; medie - 5,2 lei/kWh; scăzută - preț reglementat; fără vulnerabilitate - preț reglementat.

Volumul maxim compensat majorat pentru energie electrică se stabilește la 1000 kWh/lună pentru consumatorii casnici care întrunesc cumulativ următoarele condiții:

1) energia electrică reprezintă principala sursă de încălzire pe perioada rece a anului, conform cererii depuse pe compensații. gov.md;

2) consumatorii casnici au înregistrat un consum mediu lunar de electricitate de cel puțin 250 kWh/lună în perioada rece precedentă;

3) consumatorii casnici nu sunt conectați la furnizarea centralizată de energie termică sau au înregistrat un consum mediu lunar de energie termică mai mic de 0,3 Gcal/lună în perioada rece precedentă;

4) consumatorii casnici au înregistrat un consum la gazele naturale mai mic de 80 m³/lună în perioada rece precedentă.

Avocatul

Gospodăriile țărănești

Suntem o familie numeroasă, locuim la țară și toată viața ne ocupăm cu agricultura. Activitatea noastră dă roade, dar este mai complicată să vindem ceea ce creștem, cultivăm. Am auzit că se poate constitui o gospodărie țărănească, dar nu prea știm cum. Ați putea, vă rugăm, să ne dați detalii?

A. Moraru, raionul Cimișlia

Înființarea unei gospodării țărănești, intradevăr, ar fi o soluție rezonabilă pentru dvs.

Potrivit prevederilor Legii privind gospodăriile țărănești (de fermier), gospodăria țărănească este definită ca o întreprindere individuală, bazată pe proprietate privată asupra terenurilor și asupra altor bunuri, pe munca personală a membrilor unei familii (membri ai gospodăriei țărănești), având ca scop obținerea de produse agricole, prelucrarea lor primară, comercializarea cu preponderență a propriei producții agricole.

Gospodăria țărănească are statutul juridic de persoană fizică și se poate constitui și dintr-o singură persoană fizică.

Aceste entități pot desfășura activități pe terenurile agricole, sectoarele de teren din extravilan ocupate de case, anexe gospodărești și grădini, precum și pe orice alte suprafețe sau terenuri, în conformitate cu legislația. Pe sectoarele de teren din extravilan ocupate de case, anexe gospodărești și grădini, gospodăriile țărănești pot desfășura doar activități agricole de horticoltură (pomicultură, legumicultură, floricultură și viticultură) și turism rural.

Suprafața terenurilor și mărirea altor bunuri, inclusiv arendate, ale gospodăriei țărănești trebuie să asigure utilizarea preponderentă în cadrul acesteia (mai mult de 50 la sută anual) a muncii personale a membrilor ei. În cazul în care nu întruneste aceste condiții, gospodăria țărănească este obligată să asigure, în termen de trei luni, astfel de condiții sau să se reorganizeze, ori să se lichideze. Neindeplinirea cerințelor legale duce la lipsirea de înlesniri și privilegii.

Relațiile de muncă din cadrul gospodăriei țărănești sunt reglementate de Codul muncii și de contractele individuale de muncă. Timpul de lucru în gospodăria țărănească se include în vechimea în muncă și în stagiul de cotizare pe baza înscrisurilor din carnetul de muncă și a certificatelor, eliberate de casele teritoriale ale Casei Naționale de Asigurări Sociale, ce confirmă plata contribuțiilor de asigurări sociale de stat.

Membrii gospodăriei țărănești poartă răspundere solidară nelimitată pentru obligațiile acesteia cu întreg patrimoniul lor, dar gospodăria nu poartă răspundere pentru obligațiile personale ale membrilor ei.

Gospodăria țărănească se creează în temeiul declarației de constituire, semnată de fondatori și de potențialii membri ai acesteia, în care se indică: denumirea completă și abreviată a gospodăriei; sediul acesteia; numele, prenumele, numărul de identificare

Liubomir DUDULICA, avocatmd@gmail.com

personal (IDNP), data nașterii, cetățenia și domiciliul fondatorului și al potențialilor membri ai ei, informații privind aflarea acestora în relații familiale cu fondatorul; numerele de înregistrare, amplasarea și suprafața, conform cadastrului bunurilor imobiliare, a terenurilor proprietate individuală sau proprietate comună, inclusiv a terenurilor din extravilan considerate grădini, precum și a terenurilor arendate; componența altor bunuri imobiliare care se transmit în proprietate comună membrilor gospodăriei.

Gospodăria țărănească se înregistrează de către fondatorul ei la structura teritorială a organului înregistrării de stat în a cărei rază de competență se află unitatea administrativ-teritorială de nivelul întâi în care fondatorul deține teren. În cazul în care fondatorul deține terenuri amplasate în hotarele a două sau mai multe unități administrativ-teritoriale de nivelul întâi, cererea de înregistrare a gospodăriei țărănești se prezintă structurii teritoriale a organului înregistrării de stat ales de fondator. Pentru înregistrare se prezintă: declarația de constituire; copiile de pe documentele ce confirmă dreptul de proprietate privată al fondatorului și al potențialilor membri ai gospodăriei asupra terenurilor; copiile de pe contractele de arendă a terenurilor, după caz, autentificate; bonul de plată a taxei de înregistrare a gospodăriei.

Gospodăria țărănească are dreptul: să dispună de ștampilă, să deschidă conturi bancare, inclusiv valutare; să-și determine direcția și volumul activității financiare și economice; să angajeze și să elibereze lucrători în bază de contracte individuale de muncă; să construiască, în conformitate cu actele normative, obiectivele necesare activității sale; să efectueze lucrări de irigație, desecare și alte lucrări de ameliorare; să ia și să dea în arendă terenuri și alte bunuri; să dispună de produsele și de veniturile sale; să stabilească prețurile de comercializare a producția proprie; să desfășoare activitate economică externă.

Gospodăria țărănească ține evidența activității sale și prezintă rapoarte conform evidenței sintetice ori analitice sau conform partidei simple, stabilite de Guvern.

Nu este admis amestecul autorităților administrației publice în activitatea gospodăriei țărănești.

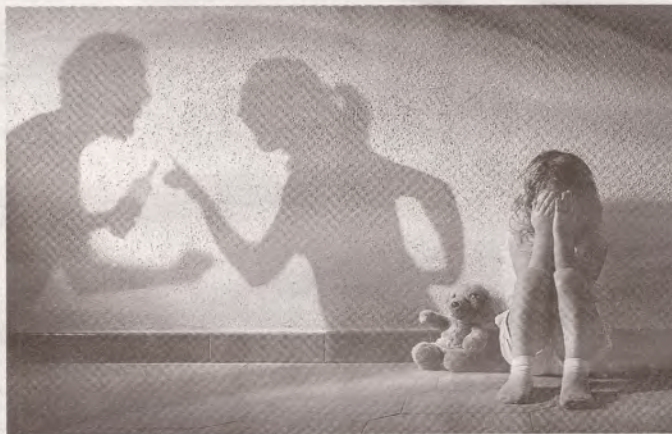
Destine

Copiii, martori ai violenței în familie, rămân marcați pe viață

Nu mi-a fost ușor să scriu această poveste... Și acum mai am un nod în gât, imaginându-mi prin ce a trecut eroina noastră. Vă redau mărturisirea unei tinere, studentă în anul I la Politehnică, originară din raionul Cahul. Mi-i greu să spun ce a determinat-o să-mi facă această mărturisire pe care a ținut-o în sufletul ei considerând-o o mare rușine. Abia acum a reușit să se elibereze de acea povară care îi apăsa greu sufletul și îi umbrea orice moment de fericire.

„Când eram elevă la Cahul, la liceul nostru au venit reprezentanți de la Centrul Național de Prevenire a Abuzului față de Copii și ne-au vorbit despre violența în familie. Am discutat în grupuri cu profesorii, cu colegii de școală și chiar cu părinții despre abuzul față de copii. Am participat activ la discuții, deși mereu aveam un nod în gât, în acele momente derulând prin fața ochilor întreaga viață a familiei noastre. Tata nu ne bătea pe noi, copiii. În schimb o bătea pe mama. Și tare aș mai fi preferat să dea în mine, dar nu în ea. Și, la prima vedere, ar trebui să fiu mulțumită că nu fac parte din grupul de copii abuzați. Dar rănille psihologice mi-au lăsat urme adânci în suflet, mult mai dureroase decât ar putea fi făcute de răni fizice”, mărturisește Eleonora, o tânără de 19 de ani.

Mama ei, pentru că mereu era pedepsită de tatăl lor, chiar și pentru cele mai neînsemnate momente de neascultare a copiilor, îi ținea din scurt, nu le permitea să deschidă

gura în fața oamenilor care le păseau pragul, ba mai mult, când intra un străin în casă, copiii stăteau după sobă până pleca acesta. Și toată lumea îi lauda: ce copii cumiți aveți. Dar noi nu eram cumiți, eram nefericiți, îmbătrâniți înainte de vreme. Toți colegii mergeau la film, dar noi nu, că nu ne dădea voie tata, ca să nu ne facem curve. Într-o zi, eram cam prin clasa a patra și ne hârjoneam la poartă cu alți copii din mahala, tata a strigat în gura mare la mama: Adu-o pe fiică-ta acasă, că băieții o întind ca pe răzândă (cauciuc - n.n.). Au râs de mine toți copiii, încât nu am mai îndrăznit să ies în drum”, spune Eleonora. „Dar cel mai rușinos moment era atunci când tata și cu frații săi ne puneau un borcan de trei litri într-o sacoșă și

ne trimiteau să cumpărăm vin de la un vecin. Stăteau babele la poartă și, după ce treceam, le auzeam: „Iar trimite copilul după băutura. Vai de capul lor. Îmi venea să intru în pământ de rușine”, spune trist Eleonora.

Apoi mi-a povestit cum reușea mama ei să se ascundă de soțul beat și agresiv, cum o dădea iarna afară doar în cămașă de noapte și desculță și cum ei, copiii, așteptau ca tatăl lor să adoarmă și să-i deschidă ușa mamei, dar cel mai des deschideau fereastra ca ea să intre, căci ușa ar fi făcut zgomot...

„Într-o noapte, mama a intrat pe fereastră și nu s-a culcat lângă noi, căci tata venea să ne verifice. A așternut un țol sub masă și s-a ghemuit acolo. Dar, de obosită ce era, căci o zi înainte la fel a fost fugărită, a adormit și a

întins picioarele. Tata a venit cu controlul, iar noi, când am văzut picioarele mamei întinse, mai nu am leșinat de frică, dar tiranul nu le-a observat și s-a întors liniștit la patul lui cald. Peste câteva zile, a bătut însă fereastra în cuie. Eu mă rugam lui Dumnezeu, poate și frații mei se rugau, să facă așa ca tata să nu mai bea și să n-o bată pe mama, dar nu eram auziți. Mi-e rușine și îi cer iertare Domnului, dar uneori mă gândeam că mai bine ar fi ca tata să moară. Și a murit. De ciroză. L-am jelit cu toții și l-am iertat, chiar dacă a fost așa cum a fost. La moartea lui, una dintre vecine, care știa că toată viața tata și-a bătut joc de mama, a întrebat-o pe mama când îl bocea: „Ce plângi așa de parcă te-a dus în brațe?” Mama i-a răspuns: „Eu îmi plâng viața, soarta amară!”.

Mama nu a avut curajul să plece de la el, nu a avut curajul să caute ajutor la diverse organizații. Și-a acceptat soarta. Eu, nu. Și le spun tuturor mameilor care sunt bătute de soți să plece de la ei. Ele nici ideea n-au cât de mult suferă copiii lor, încât acestora le-ar fi mai bine fără tată. Cine ne poate ajuta pe noi, cei care în copilărie n-am fost maltratați, dar am suferit mult mai mult, văzând cum sunt bătute și umilite mamele noastre? Cum putem fi fericiți noi, cei care nu am avut copilărie, cei cărora ne e rușine de trecutul nostru, încă mai ducem în suflet lacrimile mamei noastre? La ce categorie de vulnerabilitate ne încadrăm? Astfel și-a încheiat povestea tristă Eleonora.

Acest material a fost elaborat și publicat cu suportul OIM.

Dialog

Liliana PALIHOVICI: „16 zile de activism mi-aș dori să se transforme în o viață împotriva violenței”

În contextul celor 16 zile de activism împotriva violenței, am discutat cu Liliana Palihovici, reprezentantă specială pentru egalitate de gen a președintei în exercițiu a OSCE.

- Dna Palihovici, de ce în secolul XXI se mai întâmplă ca femeile să fie agresate de soți?

- Din mai multe motive. Și din aspectul prin ce au trecut agresorii în copilăria lor, ce au văzut în familie. Trebuie dezvoltate mai multe servicii care ar lucra și cu agresorii, cu potențialii agresori, dar și cu persoanele victime ale violenței. Mă bucur că în școală se vorbește despre drepturile omului, despre drepturile copiilor, sper că suficient timp se acordă și discuțiilor despre toleranță, eliminarea violenței. Ați auzit și cât de frecvente sunt cazurile de bullying în școală, când copiii se atacă unul pe altul. Deci, când vorbim despre 16 zile de activism împotriva violenței, eu aș extinde această înțelegere a acțiunilor la activism nu doar împotriva violenței asupra femeilor, dar și împotriva violenței în societate. Societatea noastră încă nu înțelege pe deplin cât de mult este afectată de acest fenomen și că, de fapt, schimbându-ți comportamentul personal, contribui și tu la schimbarea societății, la starea de bine generală.

- Din păcate, violența e prezentă peste tot și deseori este consecința educației în familie. De ce, de exemplu, nu există o lege care să limiteze jocurile elec-

tronice pentru copiii care promovează violența?

- În Republica Moldova există unele reglementări legislative referitor la protecția copiilor în mediul online, există și instituții care monitorizează aceste procese, dar mai este și partea de responsabilitate a familiei. Nu poate nici o instituție a statului să vină să verifice site-ul pe care navighează copilul dvs., ce jocuri utilizează la calculator. Există și filtre pe care familia ar putea să le introducă în gadgeturi pentru a limita accesul copiilor la pagini care promovează violența, de exemplu. Totodată, nu este suficient să interzici copilului să se joace în astfel de jocuri, ci trebuie să-i explici care este impactul acestor jocuri asupra dezvoltării sale ca personalitate și asupra psihicului său și să petreci timpul calitativ și interesant cu copilul tău.

- Se tot vorbește despre cele 16 zile de activism împotriva violenței. Cu ce se poate solda această campanie în mod concret?

- Republica Moldova a ratificat recent Convenția de la Istanbul, care este considerată drept una din cele mai importante convenții prin care statele se angajează să combată orice formă de violență împotriva femeilor.

Astfel, Republica Moldova se angajează să dezvolte mai multe programe educaționale pentru prevenirea violenței, să aloce mai multe resurse financiare pentru dezvoltarea centrelor de consiliere a victimelor violenței. Totodată, trebuie oferit suport femeilor pentru angajarea în câmpul muncii sau pentru deschiderea propriilor afaceri. Atunci când o femeie este independentă financiar, ea rupe lanțul violenței.

- Ce sfat le-ați da femeilor agresate?

- Există servicii pe care le oferă statul și aceste servicii sunt practic în toate orașele mari. Adresați-vă la aceste servicii. Ele vă pot oferi informații vizând asistență juridică. Se oferă și cazare temporară pentru femeile care suferă de violența domestică. Li se acordă și consiliere psihologică. Eu m-aș bucura mult dacă femeile care suferă de astfel de forme de agresiune ar accesa aceste servicii. Cu siguranță, viața lor va deveni de mai bună calitate și ele vor fi mai ferice.

**Telefonul încrederii pentru femei:
080088008, 0800500333**

ABONAREA 2023

Îndemn la conlucrare cu echipa redacțională

Dragi prieteni, anul care e pe ducă a fost, pentru noi, angajații de la „Vocea poporului”, un an intens, cu multe evenimente pe care am încercat să vi le aducem la cunoștință rapid, obiectiv, atât în ziarul printat, cât și în varianta electronică. Totodată, a fost reflectată poziția CNSM în diferite probleme social-economice, juridice într-un limbaj accesibil, pe înțelesul tuturor.

În context, vă îndemnăm respectuos să continuați să susțineți „Vocea poporului”, care este ziarul nostru, al tuturor. Faceți cât mai multe abona-

mente la ziar. Abonarea pentru anul 2023 va dura până la sfârșitul lunii decembrie curent. Susținând publicația, susținem, de fapt, întreaga mișcare sindicală, contribuim la consolidarea sindicatelor. Vom căuta să facem ziarul mai interesant, mai atractiv inclusiv cu materialele dumneavoastră, pe care le așteptăm la redacție. Împreună suntem o forță de care ține cont întreaga societate!

Abonamentele la „Vocea poporului” pot fi perfectate la orice oficiu poștal din teritoriul sau, prin internet, completând formularul tipic

și expediindu-l la una dintre adresele: centrupresa@posta.md, abonare@posta.md.

Contul spre plată se va elibera în baza formularului expediat (în care se indică destinatarul abonamentului și adresa la care urmează să primească ziarul). În cazul unor neclarități, puteți suna la redacție la telefonul 022266543 și veți primi ajutorul de care veți avea nevoie.

Vă anunțăm că pentru anul 2023 un abonament pentru un an la „Vocea poporului” costă 283,80 lei. Pentru o lună – 25,80 lei.

LABORATORUL CONTROLUL FACTORILOR DE RISC

al Confederației Naționale a Sindicatelor din Moldova, acreditat de către Centrul Național de Acreditare MOLDAC, acordă servicii de măsurare și evaluare, în mediul ocupațional și ambiant, a următorilor factori fizici:

- parametrii microclimatului;
- câmpul electromagnetic;
- luminații;
- zgomotul;
- vibrația.

Tel: 022-266-564
Mob: +373 691 200 26
sergiu.iurcu@cnsm.md
www.sindicat.md
MD-2012, 31 August 1989, 129,
Chișinău, Republica Moldova

„DREPTURILE SALARIAȚILOR”

Scanati codul QR și descărcați aplicația

Get it on Google Play

Download on the App Store

sindicat.md

VOCEA POPORULUI

Ziarul este înregistrat la Camera Inregistrării de stat, numărul de înregistrare: 1004500040498 din 25.07.1995

Indice de abonare: 67798

Fondator:

Confederația Națională a Sindicatelor din Moldova

www.vocea.md
info@vocea.md

Abonamentul la ziar poate fi perfectat în orice oficiu poștal din RM sau direct în redacție.

Redactor-șef:
Ilie LUPAN,
tel.: 022266543

Secretar de redacție:
Anatol FIȘER,
tel.: 022266543

Contabil-șef:
Svetlana BALAN

Redactori:
Natalia HADĂRCĂ,
Galina MUNTEANU,
Redactor-stilizator:
Anghelina DUDULICA

Tehnoredactor:
Sergiu BALTAGA
Dezvoltator web:
Alexei OVCINICOV

Colegiul redacțional:
Ilie Lupan;
Sergiu Sainciuc;
Elizaveta Iurcu;
Margareta Strestian;
Nadejda Lavric;
Angela Otean.

Horoscopul săptămânii

BERBEC

Lucrurile încep să meargă foarte bine. Ai capacitatea de a gândi practic și constructiv, ai logica perfectă, clară, iar toate acestea te fac activ și eficient, iar rezultatele nu vor întârzia să apară. Te poți folosi și de farmecul propriu pentru a ajunge acolo unde dorești.

TAUR

Fii diplomat și nu te lansa în discuții în contradictoriu. Nu merită să-ți expui punctul de vedere unor oameni care oricum nu aud pe nimeni. Primești o veste bună de la cineva care se oferă să te ajute într-o problemă personală. Este o perioadă să vă răsfățați cu lucrurile care vă plac.

GEMENI

Ai nevoie de oameni în jur și de comunicare intensă. Un mesaj așteptat te poate ajuta mai mult decât crezi, atâta vreme cât îl vei înțelege exact. Relațiile cu cei din jurul tău sunt calde. Unul dintre oamenii pe care îi vezi zilnic te complimentează, dar încearcă să nu cazi în capcana vorbelor dulci.

RAC

Nu ai timp de sentimentalisme, ești profund ancorat în realitate și te bucuri de realizări. Oamenii care au putere și vă pot ordona nu sunt curioși din punct de vedere intelectual, iar asta vă dezamăgește. Chiar dacă vi se pare că sunt plictisitori, nu le puneți încă eticheta. Sunt deschizi la sugestii, așa că le puteți da câteva sfaturi.

LEU

Cineva îndepărtat are nevoie de suport moral și îți cere, în mod neașteptat, ajutor. Ești confuz și nu știi ce să faci. Viața sentimentală este bună, partenerul este lângă tine și la bine, și la greu. Te va ajuta să găsești soluții și te va susține indiferent ce vrei să faci.

FECIOARĂ

E posibil să începi o nouă activitate și ai emoții mari. Nu te îngrijora, te vei descurca perfect. Dacă dispui de mai mulți bani, cumpără-ți ceva nou de îmbrăcat, ca să te simți bine în pielea ta. Este mai bine să accepți o ceartă decât să fugi de ea.

BALANȚĂ

Dacă vei gândi negativ, vei ajunge să le vezi pe toate în negru, chiar și atunci când nu sunt. Bucură-te de viață! S-ar putea să vină zile complicate. Ceea ce este acum, este o altfel de normalitate, pe care trebuie să o accepți. Vei avea mult mai multe de câștigat dacă vei fi așa cum ești de obicei, natural.

SCORPION

Este o perioadă bună, dacă nu cauți rezolvări majore la probleme. Ai abilitatea de a face față situațiilor complicate și poți fi un veritabil conducător de oști. Ar fi util să reconsideri unele decizii luate anterior și să comunici deschis și fără prejudecăți.

SĂGETĂTOR

Este posibil să vină niște bani pe care nu i-ai luat în calcul. Ai mici complicații în a-ți atinge obiectivele, dar asta nu e o problemă majoră. Găsești echilibrul în relațiile tale de suflet și ești avantajat de faptul că ești înțeles și iubit.

CAPRICORN

S-ar putea să te simți emoționat, dar este important să rămâi la rutina ta. Energia care presează pe tine este copleșitoare și este bine să-ți întărești rezistența psihică și fizică, alegând activități pașnice în locul celor stimulante și provocatoare. Este momentul să vă lărgeți orizonturile.

VĂRSĂTOR

Nu este una dintre cele mai bune perioade ale tale, dar nu este nici pe departe una proastă. Sunt câteva obstacole minore, deoarece pierzi energia primită de la răbdare. Simțiți că lumea așteaptă prea mult de la dvs., dar nu sunteți în cea mai bună formă pentru a le oferi ceea ce pretind.

PEȘTI

Îți pulsează energia în vene, dar nu este momentul pentru acțiuni radicale. Este posibil să te simți decis să faci un pas important, dar ar fi bine să o iei mai ușor. Totul se va rezolva cum este mai bine doar dacă ai răbdare. Simțiți că lumea așteaptă prea mult de la dvs., dar nu sunteți în cea mai bună formă pentru a le oferi ceea ce pretind.

Adresa redacției: Republica Moldova, mun. Chișinău, str. 31 August 1989, 129, et. IX.

Tipar: "Edit Tipar Grup" SRL
str. Făredeului 4, mun. Chișinău. Com: 1107

Redacția nu poartă răspundere pentru conținutul și corectitudinea anunțurilor publicitare. Textele marcate cu P (publicitate) și PP (publicitate politică) sunt publicate în regim de publicitate plătită.